

นายจักรชัย เสมสฤษดี
ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริด้านการเลี้ยงและแปรรูปชันโรง
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

๑๓๐

ข้อมูลพื้นฐาน

1. ประวัติส่วนตัว

อายุ: 34 ปี

สถานภาพ : สมรส กับ นางสาวปัทมาพร บู่หงษ์

ที่อยู่ปัจจุบัน 30/3 หมู่ที่ 8 ต.ราพัน อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 08-7142-9874

2. ประวัติการศึกษา

จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

มาตรฐานที่ได้รับ -

3. ประวัติการประกอบอาชีพ

เริ่มมีการเลี้ยงชันโรง โดยแรกเริ่มมีการทำการเกษตร โดยมีพื้นที่ทำการเกษตร 8 ไร่ แบ่งเป็นนาข้าว เงาะ ทุเรียน สละและมังคุด และมีคนชักชวนให้เข้ารับการอบรม “การเลี้ยงชันโรง” จึงได้เข้ารับการอบรมจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ หลังจากอบรมแล้วก็ได้เริ่มลองเลี้ยงชันโรงในสวนผลไม้เพื่อเพิ่มผลผลิตไม้ผลในสวนผลไม้ของตนเอง รายแรกในหมู่บ้าน โดยมีเจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี (ผึ้ง) คอยให้คำปรึกษาและแนะนำ ซึ่งเกษตรกรที่อยู่ใกล้เคียงต่างพากันว่า “บ้า” แต่ก็เลี้ยงชันโรงและทำการแยกขยายพันธุ์ชันโรง จนสามารถจำหน่ายพันธุ์ชันโรง น้ำผึ้งชันโรง และชันจากชันโรง เกษตรกรใกล้เคียงจึงเริ่มหันมาสนใจ และเริ่มเลี้ยงชันโรงตามบ้าง ต่อมาได้รวมกลุ่มกันภายในหมู่บ้านและจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงชันโรงบ้านต้นเลียบ โดยมีสมาชิกจำนวน 20 ราย จากนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2555 ศูนย์

ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี (ผึ่ง) ได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน กปร. ในการจัดทำชุดนิทรรศการ และป้ายศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียง ด้านการเลี้ยงชันโรง และร่วมกันสร้าง ศาลาเรียนรู้โดยใช้เงินจากในกลุ่มและแรงงานจากสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อเป็นสถานที่สำหรับต้อนรับ กลุ่ม เกษตรกร นักวิชาการ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่างๆ และผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้การเลี้ยงชันโรงภายใน ศูนย์เรียนรู้ฯ นอกจากนี้กิจกรรมการใช้ชันโรงผสมเกสรเพื่อเพิ่มผลผลิตแล้ว ภายในศูนย์เรียนรู้ซึ่งมีนาข้าว ไม้ ผลต่างๆ ยังมีกิจกรรมการลดการใช้สารเคมีจากยาป้องกันกำจัดศัตรูพืชอีกด้วย

4. การเข้ารับการอบรม

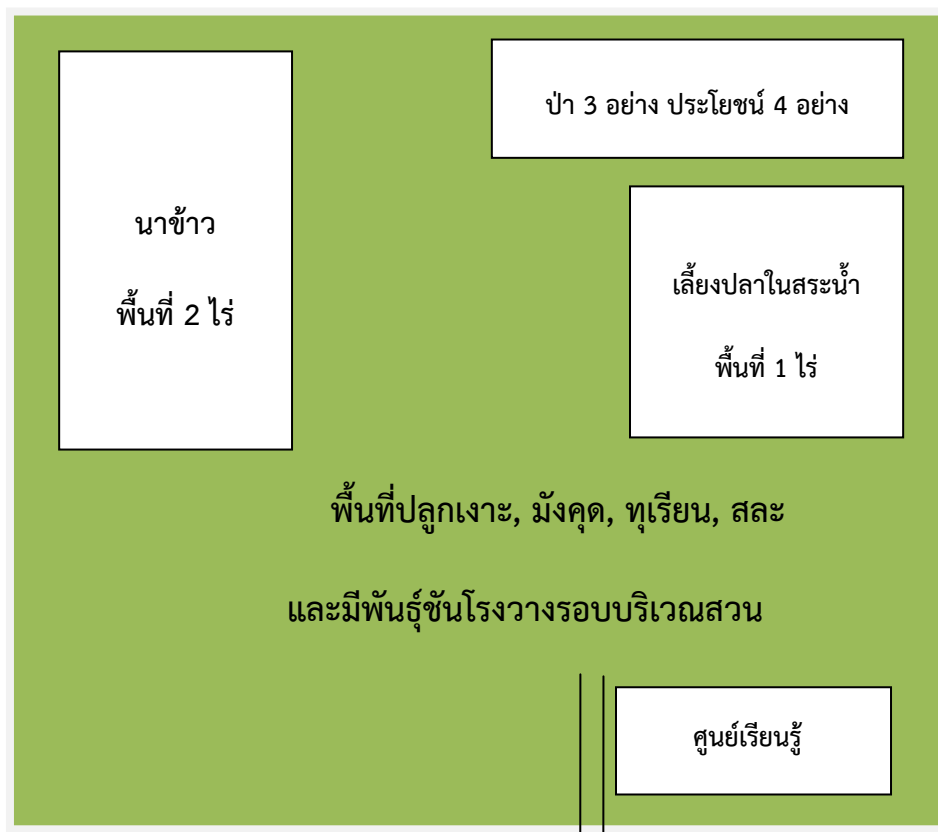
- โครงการส่งเสริมการเลี้ยงชันโรง ปี พ.ศ.2547 งบประมาณ สำนักงาน กปร.
- โครงการต้นกล้าอาชีพ ปี พ.ศ. 2552
- โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรเฉพาะด้าน หลักสูตรการเลี้ยงชันโรงเพื่อ การเกษตร ปี พ.ศ. 2553 โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี (ผึ่ง)
- โครงการฝึกอบรมวิทยากรและการขับเคลื่อนโครงการประจำศูนย์ฯ ปี พ.ศ. 2556 ศูนย์ ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

5. การถือครองที่ดิน

มีพื้นที่ไร่นาสวนผสม จำนวน 8 ไร่

รูปแบบการจัดการพื้นที่ พื้นที่ฟาร์มทั้งหมด 8 ไร่ ประกอบด้วย

1. นาข้าว จำนวน 2 ไร่
2. สระน้ำ เลี้ยงปลา จำนวน 1 ไร่
3. สวนผลไม้ ประกอบด้วย เงาะ มังคุด สละ ทุเรียน จำนวน 5 ไร่
4. พันธุ์ชันโรง วางรอบบริเวณสวน

ผังแสดงการใช้พื้นที่ภายในศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียงด้านการเลี้ยงชันโรงของนายจักรชัย เสมสฤกษ์ดี

กิจกรรมที่ดำเนินการภายในแปลง

กิจกรรมการเลี้ยงชันโรง เพื่อผสมเกสรพืช การแยกขยายพันธุ์ชันโรง และการจำหน่ายพันธุ์ชันโรงได้ตลอดจนเก็บน้ำผึ้งชันโรงและชันจากชันโรงจำหน่ายได้ โดยมีวิธีเลี้ยงและการจัดการ และเทคนิคการแยกขยายพันธุ์ชันโรงดังนี้

การจัดการรัง

การจัดการรังที่ดีเป็นการแสดงถึงโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงชันโรงโดยต้องคำนึงถึงการตั้งรังเทคนิคการขยายรังและการป้องกันกำจัดศัตรูชันโรงดังนี้

การวางรังชันโรง นอกจากจะต้องสำรวจดูความเหมาะสมสถานที่ตั้งรังบริเวณรอบๆสถานที่ที่พืชอาหารความปลอดภัยจากสารเคมีศัตรูชันโรงรวมทั้งสภาพลมและการจัดการรังควรดำเนินการดังนี้

1. บริเวณที่ตั้งควรมีพืชอาหารเพียงพอและสมดุลกับปริมาณของชันโรง
2. วางรังชันโรงให้กระจายครอบคลุมพื้นที่เพื่อประสิทธิภาพในการหาอาหารและผสมเกสร
3. ควรตรวจสอบสภาพรังอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อตรวจดูปริมาณการเจริญเติบโตสภาพความสมบูรณ์ของอาหารและศัตรูของชันโรงกรณีถ้าอาหารไม่เพียงพอต้องเคลื่อนย้ายไปในที่ที่เหมาะสม

เทคนิคการแยกขยายพันธุ์ชันโรง

การเลือกชันโรงที่พร้อมจะนำออกจากขอนไม้ตามธรรมชาติมาใส่กล่องเลี้ยงหรือการแยกขยายชันโรงจากกล่องเลี้ยงต้องเป็นชันโรงที่มีตัวเต็มวัยและตัวอ่อนพร้อมดักแด้ที่มีปริมาณพอสมควรและมีอาหารถ้วยเกสรและถ้วยน้ำหวานอัตราส่วนที่สมบูรณ์สังเกตจากปริมาณตัวเต็มวัยที่มีการบินเข้าออกมากและทุกเที่ยวบินมีความสม่ำเสมอในการหาอาหารโดยปฏิบัติดังนี้

1. การแยกขยายพันธุ์ชันโรงช่วงที่เหมาะสมต้องเป็นช่วงที่มีอาหารสมบูรณ์
2. ตรวจดูปริมาณไข่ดักแด้ตัวเต็มวัยให้มีปริมาณสมดุลและจำนวนเหมาะสมก่อนทำการแยกรัง
3. แยกดักแด้ตัวเต็มวัย (ชันโรงที่เลี้ยง) ปริมาณครึ่งหนึ่งของเดิมโดยมีหลอดนางพญาติดไปด้วยและนำไปใส่ในรังใหม่โดยรังใหม่ต้องแห้งไม่ชื้น
4. ถ้วยอาหาร (ถ้วยเกสรและถ้วยน้ำผึ้ง) นำใส่ลงในรังโดยวางใกล้ปากทางเข้าออกของรัง
5. นำไข่ (ชีชัน) มาแปะบริเวณทางเข้าเพื่อล่อตัวเต็มวัยชันโรงงานให้กลับเข้ารังเพาะเลี้ยง
6. ปิดทางเข้ารังชันโรง (รังเดิม) ด้วยไข่ชันโรงหรือกระดาษแล้วจึงนำชันโรงที่มีนางพญาหรือรังเดิมออกห่างจากจุดเดิมประมาณ 20 – 30 เมตรและนำรังชันโรงที่ทำการแยกขยาย (รังใหม่) มาตั้งไว้ที่เดิมเพื่อให้ชันโรงงานกลับเข้ารังทำให้ปริมาณชันโรงมากขึ้น
7. การแยกรังเลี้ยงชันโรงควรเตรียมวัสดุกันศัตรูชันโรงโดยเฉพาะพวกมดที่ชอบกินน้ำหวานเพราะมดนี้จะเข้าไปกินน้ำหวานและทำลายหลอดดักแด้ของชันโรงทำให้การแยกขยายชันโรงเสียหาย

บทสรุป

ศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียงด้านการเลี้ยงชันโรง ของนายจักรชัย เสมสฤชดี เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเลี้ยงชันโรงที่มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ ทั้งด้านการเลี้ยงชันโรง การแยกขยายพันธุ์ชันโรง และเป็นแหล่งจำหน่ายพันธุ์ชันโรง น้ำผึ้งชันโรง และชันจากชันโรง โดยได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่ม สนับสนุนกิจกรรมภายในศูนย์เรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันที่มีผู้สนใจความรู้ในการด้านการเลี้ยงชันโรง เข้ามาศึกษาเรียนรู้เป็นจำนวนมาก นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้วยังมีการเลี้ยงจิ้งหรีดไข่เพื่อบริโภคเป็นอาชีพเสริมอีกด้วย

